

TSG

ADVOKATSKA KANCELARIJA
RECHTSANWÄLTE
LAW OFFICE

VODIČ

INTELEKTUALNA SVOJINA

PRAVNI OKVIR - SRBIJA

1. ŠTA JE ŽIG?

Žig je pravo kojim se štiti znak koji u prometu služi za razlikovanje robe/ usluga jednog (fizičkog ili pravnog) lica od iste ili slične robe/ usluga drugog (fizičkog ili pravnog) lica.

2. ZAŠTO REGISTROVATI ŽIG?

Za privredne subjekte žig predstavlja korisno sredstvo koje služi za promovisanje i stvaranje prepoznatljivosti i reputacije njihove robe ili usluga na tržištu određene države, ali istovremeno žig može biti, gledano iz ugla potrošača, simbol kvaliteta ili garancije za određenu robu ili uslugu.

3. VRSTE ŽIGOVA

Žig može biti individualni, kolektivni i žig garancije.

Kolektivni žig je žig pravnog lica, koje predstavlja određeni oblik udruživanja proizvođača ili davalaca usluga, a koji imaju pravo da koriste subjekti koji su članovi tog udruženja, pod uslovima propisanim zakonom.

Žig garancije je žig koji koristi više lica pod nadzorom nosioca žiga, a koji služi kao garancija kvaliteta, materijala, načina proizvodnje robe ili pružanja usluga, ispravnosti ili drugih zajedničkih karakteristika robe ili usluga zaštićenih tim žigom.

4. KOJA JE SADRŽINA PRAVA ODNOSNO KAKVU ZAŠTITU PRUŽA ŽIG?

Nosilac žiga ima isključivo pravo da znak zaštićen žigom koristi za obeležavanje robe/usluga na koje se taj znak odnosi, konkretno - nosilac žiga ima zakonsko ovlašćenje da trećim licima zabrani da bez njegove dozvole koriste:

1. znak koji je istovetan sa njegovim ranije zaštićenim znakom u odnosu na robe/usluge koje su istovetne robi/uslugama za koje je taj žig registrovan;
2. znak koji je istovetan njegovom ranije zaštićenom znaku za sličnu vrstu robe/usluga ili sličan njegovom ranije zaštićenom znaku za istovetnu ili sličnu vrstu robe/usluga, ako postoji verovatnoća da zbog te istovetnosti, odnosno sličnosti nastane zabuna u relevantnom delu javnosti (koja obuhvata i verovatnoću dovođenja u vezu tog znaka sa njegovim ranije zaštićenim znakom).

U vršenju njegovog zakonskog ovlašćenja, kako je to gore opisano, nosilac žiga ima pravo da zabrani trećim licima: 1) stavljanje zaštićenog znaka na robu, njeno pakovanje ili sredstva za obeležavanje robe (etikete, nalepnice, zatvarači za flaše i sl.), 2) nuđenje robe, njeno stavljanje u promet ili njeno skladištenje u te svrhe, ili obavljanje usluga pod zaštićenim znakom, 3) uvoz, izvoz, pretovar, skladištenje ili tranzit robe pod zaštićenim znakom, bez obzira na to da li je roba namenjena domaćem tržištu, 4) korišćenje zaštićenog znaka u poslovnoj dokumentaciji ili u reklamama, 5) upotrebu zaštićenog znaka u komparativnom oglašavanju na način protivan propisima.

5. DA LI JE VAŽNOST ŽIGA VREMENSKI OGRANIČENA?

Jeste. Žig traje deset godina, računajući od dana podnošenja prijave, s tim da se njegova važnost može neograničeni broj puta produžavati plaćanjem odgovarajućih taksi kod Zavoda za intelektualnu svojinu RS.

6. MEĐUNARODNA ZAŠTITA ŽIGA

Republika Srbija je potpisnica Madridskog aranžmana o međunarodnom registrovanju žigova i Protokola uz Madridski aranžman, što suštinski znači da se podnošenjem jedne međunarodne prijave kod Zavoda za intelektualnu svojinu RS može inicirati postupak priznanja žiga u odnosu na države koje su takođe potpisnice pomenutih međunarodnih ugovora.

INDUSTRIJSKI DIZAJN

1. ŠTA JE INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Industrijski dizajn je trodimenzionalni ili dvodimenzionalni izgled celog proizvoda (industrijski ili zanatski predmet) ili njegovog dela, koji je određen njegovim vizuelnim karakteristikama, posebno linijama, konturama, bojama, oblikom, teksturom i/ili materijalima od kojih je proizvod sačinjen, ili kojima je ukrašen, kao i njihovom kombinacijom. Industrijskim dizajnom se može zaštititi izgled proizvoda (ili njegov deo):

- koji je nov (u smislu da ne postoji podneta prijava ili identičan industrijski dizajn koji su postali dostupni javnosti pre dana podnošenja prijave za priznanje tog industrijskog dizajna, odnosno pre datuma priznatog prava prvenstva, ukoliko je ono zatraženo), i
- koji ima individualni karakter (u smislu da se ukupan utisak koji ostavlja na informisanog korisnika razlikuje od ukupnog utiska koji na tog korisnika ostavlja bilo koji drugi industrijski dizajn).

2. ZAŠTO ZAŠTITITI INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Potražnja za određenim proizvodom može biti direktno uslovljena njegovim spoljašnjim izgledom, te stoga zaštićeni industrijski dizajn predstavlja značajan potencijal i važan faktor u komercijalizaciji i plasiranju takvog

proizvoda od strane nosioca prava industrijskog dizajna.

3. KOJA JE SADRŽINA PRAVA NA INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Nosilac prava na industrijski dizajn ima isključivo pravo da koristi zaštićen industrijski dizajn i da to pravo uskrati svakom trećem licu. Pravo korišćenja naročito podrazumeva izradu, ponudu, stavljanje u promet, uvoz, izvoz ili upotrebu proizvoda u koji je dizajn ugrađen ili na kome je primenjen ili skladištenje takvog proizvoda u navedene svrhe.

4. DA LI JE VAŽNOST INDUSTRIJSKOG DIZAJNA VREMENSKI OGRANIČENA?

Jeste. Industrijski dizajn traje pet godina, računajući od dana podnošenja prijave, s tim što se njegova važnost može produžavati plaćanjem odgovarajućih taksi kod Zavoda za intelektualnu svojinu RS za periode od po pet godina, a najduže do 25 godina.

5. MEĐUNARODNA ZAŠTITA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA

Republika Srbija je potpisnica Haškog sporazuma o međunarodnom prijavljivanju modela i uzoraka (1960) i Ženevskog akta Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna (1999), što suštinski znači da se podnošenjem jedne međunarodne prijave kod Zavoda za intelektualnu svojinu RS može inicirati postupak priznanja industrijskog dizajna u odnosu na države koje su potpisnice Haškog sporazuma.

PATENT

1. ŠTA JE PATENT?

Patent je pravo koje se priznaje za pronalazak (1) iz bilo koje oblasti tehnike, (2) koji je nov, (3) koji ima inventivni nivo i (4) koji je industrijski primenljiv.

Pronalazak se smatra novim ako nije obuhvaćen stanjem tehnike. Stanje tehnike predstavlja: 1) sve što je dostupno javnosti pre datuma podnošenja prijave pronalaska, pisanim ili usmenim opisom, upotrebom ili na bilo koji drugi način i 2) sadržaj svih prijava pronalazaka podnetih u Republici Srbiji, onakvih kakve su podnete, koje imaju raniji datum podnošenja od datuma iz tačke 1), a koje su objavljene tog datuma ili kasnije na način predviđen zakonom.

Pronalazak ima inventivni nivo ako za stručnjaka iz odgovarajuće oblasti ne proizilazi na očigledan način iz stanja tehnike.

Pronalazak se smatra industrijski primenljivim ako se predmet pronalaska može proizvesti ili upotrebiti u bilo kojoj grani industrije, uključujući i poljoprivredu.

2. MALI PATENT

Mali patent je pravo kojim se štiti pronalazak u periodu od 10 godina. Pronalazak koji se može zaštititi malim patentom je proizvod, pri čemu se malim patentom ne mogu štititi: 1) pronalasci iz oblasti biotehnologije, 2) supstance, 3) lekovi, 4) supstance ili kompozicije iz čl.10 st. 3 i 4 Zakona o patentima, 5) biljne sorte ili životinjske rase, i 6) postupak koji se može zaštititi patentom.

Postupak priznanja malog patenta traje znatno kraće od postupka priznanja patenta, budući da Zavod za intelektualnu svojinu RS ispituje samo formalnu urednost prijave malog patenta, odnosno ne ispituje novost, inventivni nivo i industrijsku primenljivost.

3. KOJA JE SADRŽINA PRAVA, ODNOSNO KAKVU ZAŠTITU PRUŽA PATENT?

Nosilac patenta ili malog patenta ima isključivo pravo da:

1. zaštićeni pronalazak koristi u proizvodnji;
2. stavlja u promet predmete izrađene prema zaštićenom pronalasku;
3. raspolaže patentom ili malim patentom.

4. DA LIJE VAŽNOST PATENTA/MALOG PATENTA VREMENSKI OGRANIČENA?

Jeste. Računajući od datuma podnošenja prijave patent traje 20 godina, a mali patent 10 godina, uvek pod uslovom da se blagovremeno plaćanju propisane takse za godišnje održavanje prava.

5. MEĐUNARODNA ZAŠTITA PATENTA

Republika Srbija je potpisnica Ugovora o saradnji u oblasti patenata (PCT - Patent Cooperation Treaty, 1970).

PCT sistem poznaje dve faze: 1) međunarodnu fazu, koja započinje podnošenjem jedne PCT prijave sa dejstvom u svim onim državama (potpisnicama PCT ugovora) koje je podnosilac naznačio u prijavi i 2) nacionalnu fazu, u okviru koje svaki označeni nacionalni zavod sprovodi postupak priznanja patenta u smislu ocene ispunjenosti materijalnih (suštinskih) uslova za priznanje zaštite u toj državi.

Republika Srbija je potpisnica i Konvencije o priznavanju evropskih patenata (KEP – The European Patent Convention. 1973), koja je ustanovila jedinstveni evropski postupak za priznanje patenta u okviru kojeg se, na osnovu jedne prijave, može zahtevati zaštita u više država članica Evropske patentne organizacije.

AUTORSKO I SRODNA PRAVA

1. ŠTA SE SMATRA AUTORSKIM DELOM?

Autorsko delo je originalna duhovna tvorevina autora, izražena u određenoj formi, bez obzira na njegovu umetničku, naučnu ili drugu vrednost, njegovu namenu, veličinu, sadržinu i način ispoljavanja, kao i dopuštenost javnog saopštavanja njegove sadržine.

Autorskim delom smatraju se naročito: 1) pisana dela (knjige, brošure, članci, prevodi, računarski program sa pratećom tehničkom i korisničkom dokumentacijom u bilo kojem obliku njihovog izražavanja, uključujući i pripremni materijal za njihovu izradu i dr.), 2) govorna dela (predavanja, govori, besede, itd.), 3) dramska, dramsko-muzička, koreografska i pantomimska dela, kao i dela koja potiču iz folklora 4) muzička dela, sa rečima ili bez reči, 5) filmska dela (kinematografska i televizijska dela), 6) dela likovne umetnosti, 7) dela arhitekture, primenjene umetnosti i industrijskog oblikovanja, 8) kartografska dela (geografske i topografske karte), 9) planovi, skice, makete i fotografije, 10) pozorišna režija.

2. NASTANAK AUTORSKOG PRAVA

Za razliku od ostalih prava intelektualne svojine (žig, patent, itd.), autorsko delo uživa zaštitu od trenutka nastanka bez potrebe za bilo kakvom registracijom, deponovanjem i slično. Naime, stvaranjem originalne duhovne tvorevine nastaje i samo autorsko pravo u smislu da autor uživa sva moralna i imovinska prava na delu počev od trenutka nastanka dela.

3. KOJA JE SADRŽINA AUTORSKOG PRAVA?

Autor uživa moralna i imovinska prava u pogledu svog autorskog dela, kao i određena dodatna prava koja su neraskidivo povezana sa prirodom autorskog dela (tzv. ostala prava).

Spektar moralnih prava obuhvata: pravo paterniteta (pravo autora da mu se prizna autorstvo), pravo na naznačenje imena, pravo objavljivanja, pravo na zaštitu integriteta, pravo na suprotstavljavanje nedostojnom iskorišćavanju.

U pogledu imovinskih prava autor ima pravo na ekonomsko iskorišćavanje svog dela (pravo na umnožavanje, pravo stavljanja u promet, pravo na javno saopštavanje, itd.).

Ostala prava autora obuhvataju - pravo na pristup originalnom primerku dela, pravo sleđenja, pravo zabrane izlaganja originalnog primerka dela likovne umetnosti, preče pravo autora na prerađivanje dela arhitekture.

4. ŠTA SU SRODNA PRAVA?

Pojam "srodna prava" podrazumeva:

1. pravo interpretatora;
2. pravo proizvođača fonograma;
3. pravo filmskog producenta;
4. pravo proizvođača emisije;
5. pravo proizvođača baze podataka;
6. pravo izdavača.

Srodna prava ni na koji način ne utiču na zaštitu prava autora u pogledu njihovih dela, npr. prava izvođača određene muzičke numere ne utiču na moralna i imovinska prava koja uživa autor (kompozitor) te muzičke numere.

5. OSTVARIVANJE AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

Nosilac autorskog ili srodnog prava može ostvarivati svoja prava:

1. individualno (videti odeljak "Sudska (građansko-pravna) zaštita prava intelektualne svojine"); ili
2. kolektivno, preko organizacija za kolektivno ostvarivanje tih prava (SOKOJ - Organizacija muzičkih autora Srbije, OFPS - organizacija proizvođača fonograma Srbije, PI - Organizacija za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora, OFA - Organizacija fotografskih autora, OORP – Organizacija za ostvarivanje reprografskih prava, UFUS AFA ZAŠTITA – Organizacija filmskih autora Srbije, GOS – Glumačka organizacija Srbije).

6. EVIDENCIJA AUTORSKIH DELA ILI PREDMETA SRODNIH PRAVA

Zavod za intelektualnu svojinu RS vodi posebnu evidenciju koja služi za obezbeđenje dokaza u koju nosioci autorskog i srodnih prava mogu deponovati primerke svojih dela i predmeta srodnih prava (npr. rukopis, štampani tekst, muzička partitura, audiovizuelni zapis i slično).

Predmetna evidencija nema konstitutivno dejstvo u smislu sticanja prava, već služi isključivo za obezbeđenje dokaza koje deponenti mogu koristiti u sudskim postupcima, budući da postoji zakonska pretpostavka da su podaci sadržani u evidenciji istiniti dok se suprotno ne dokaže.

ZAŠTITA PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE U REPUBLICI SRBIJI

Pravni mehanizmi za zaštitu prava intelektualne svojine u Republici Srbiji koji stoje na raspolaganju nosiocima ovih prava podrazumevaju:

1. građansko-pravnu zaštitu u sudskom postupku;
 2. graničnu kontrolu robe za koju se sumnja da povređuje prava intelektualne svojine (neoriginalna, krivotvorena ili piratizovana roba) u skladu sa ovlašćenjima i nadležnostima carinskih organa;
 3. inspekcijски nadzor nad proizvodnjom i prometom robe odnosno pružanjem usluga kojima se povređuju prava intelektualne svojine u skladu sa posebnim ovlašćenjima tržišnih inspekcija u Srbiji;
 4. krivično-pravnu zaštitu, imajući u vidu da Krivični zakonik RS sadrži posebnu glavu koja je posvećena krivičnim delima protiv intelektualne svojine (npr. neovlašćeno iskorišćavanje autorskog dela ili predmeta srodnog prava, povreda pronalazačkog prava, neovlašćeno korišćenje tuđeg dizajna).
-

TSG

ADVOKATSKA KANCELARIJA
RECHTSANWALTE
LAW OFFICE

ADVOKATSKA KANCELARIJA
TSG ADVOKATI BEOGRAD

Carice Milice 3/II,
11000 Beograd, Srbija
T/F +381 (0)11 328 52 27,
328 52 08, 328 51 53
office@tsg.rs
www.tsg.rs

DISCLAIMER:

Ovaj tekst **ne predstavlja** i **ne može se smatrati** kompletnom analizom prava intelektualne svojine prema propisima Republike Srbije i **ne može zameniti** pravni savet u konkretnom pravnom slučaju.

AŽURIRANO: MAJ 2025